

Ale kommun

Granskning av bokslut 2022-12-31

Innehåll

1. Inledning.....	2
2. Måluppföljning och bedömning av god ekonomisk hushållning	3
2.1. God ekonomisk hushållning	3
2.2. Finansiella mål	4
2.3. Verksamhetsmässiga mål	5
2.4. Avstämning av balanskravet.....	5
2.5. Bedömning av måluppfyllelsen	5
3. Kommentar till resultaträkningen	7
3.1. Analys resultaträkning.....	7
3.1.1. Utfall 2022 jämfört med budget.....	7
3.1.2. Utfall 2022 jämfört med utfall 2021	7
4. Kommentar till balansräkningen.....	8
4.1. Materiella anläggningstillgångar.....	8
4.1.1. Årets investeringar	8
4.2. Exploateringsområden.....	8
4.3. RKR R5 Leasing	8

1. Inledning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Ale kommun granskat årsredovisningen för 2022. Uppdraget utgör en obligatorisk del av den årliga granskningen.

Syftet med granskningen är att bedöma om årsredovisningen är upprättad enligt lag och god redovisningssed samt om resultaten är förenliga med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning. Revisionen har utförts enligt god revisionsmed i kommunal verksamhet.

Efter utförd revision avseende räkenskapsåret 2022 lämnas härmed följande bokslutsrapport där de väsentligaste iakttagelserna för en bedömning av kommunens bokslut år 2022 kommenteras. I denna rapport sammanfattas våra väsentligaste iakttagelser från granskningen i avvikelseform. Syftet med rapporten är att uppmärksamma förhållanden som bör åtgärdas samt att ge förslag till förbättringar. Baserat på de revisionsåtgärder som genomförts har inget framkommit som tyder på att det skulle föreligga väsentliga brister i kommunens årsredovisning.

Granskningen har gjorts med utgångspunkt från det utkast till årsredovisning som erhållits den 6 mars 2023. I årsredovisningen redovisas ett resultat på 132,1 mnkr och ett eget kapital om 1 419,6 mnkr för kommunen. Motsvarande siffror för koncernen är 123,1 mnkr och 1 873,3 mnkr.

Det framgår av årsredovisningen och i denna rapport att kommunen gör ett avsteg från Rådet för kommunal redovisning (RKR) rekommendationer vid resultatavräkning av exploateringsstillgångar och redovisning av leasing. Beaktat detta är ändå vår bedömning att det inte framkommit några omständigheter om att årsredovisningen innehåller väsentliga felaktigheter. Vi bedömer vidare att årsredovisningen i huvudsak är upprättad i enlighet med Lag om kommunal bokföring och redovisning.

Rapporten har lästs av personal på ekonomienheten.

2. Måluppföljning och bedömning av god ekonomisk hushållning

2.1. God ekonomisk hushållning

Från och med 2006 gäller för samtliga kommuner att:

- Kommunfullmäktige ska fastställa mål för god ekonomisk hushållning
- Uppföljning av dessa mål ska göras i delårsrapport och årsredovisning
- Kommunens revisorer ska granska och bedöma måluppfyllelsen

Syftet med dessa krav är att politikerna med hjälp av målstyrning och måluppföljning ska styra kommunen mot ändamålsenlighet och effektivitet.

Mål för god ekonomisk hushållning omfattar både finansiella mål och verksamhetsmål. Det är endast av fullmäktige fastställda mål inom ramen för god ekonomisk hushållning som är obligatoriska att utvärdera och bedöma i delårsrapport och årsbokslut. Från och med 2019 ska mål utvärderas även för kommunens bolag med återkoppling till kommunfullmäktige. Initialt är det kommunstyrelsen som i förvaltningsberättelsen ska utvärdera uppfyllelsen av de mål kommunfullmäktige fastställt. Därefter ska revisorerna på basis av kommunstyrelsens utvärdering samt sin egen granskning av delårsrapport och årsredovisning bedöma uppfyllelsen av de mål som kommunfullmäktige fastställt.

Balanskravet, det vill säga kravet på balans mellan intäkter och kostnader, är centralt för god ekonomisk hushållning. Sett över en inte allt för lång tid måste kommunerna och regionerna ha balans mellan intäkter och kostnader för att nå en god ekonomisk hushållning. Avstämning av balanskravet ska göras i delårsrapport och årsredovisning.

2.1.1. God ekonomisk hushållning i Ale kommun

Kommunfullmäktige i Ale kommun har definierat god ekonomisk hushållning i sina riktlinjer för god ekonomisk hushållning från 2019, samt i budget 2022. Riktlinjerna innehåller fem finansiella mål vilka även återfinns i kommunfullmäktiges budget för 2022. I budget framgår även de sex verksamhetsmässiga mål (strategiska målsättningar) och fyra uppdrag som ska bidra till att god ekonomisk hushållning uppfylls. Kommunen saknar finansiella mål som omfattar kommunens bolag. Vi kan även konstatera att kommunen saknar en tydlig definition för hur stor andel av målen som ska vara uppfyllda för att god ekonomisk hushållning ska anses råda.

Kommunstyrelsen anger i årsredovisning för 2022 att kommunen lever upp till god ekonomisk hushållning. Detta då fyra av de fem finansiella målen uppnås. Därtill förväntas flertalet av de strategiska målsättningarna nå upp till uppsatta målvärden samt visar en positiv utveckling gentemot föregående år. Samtliga målsättningar följs upp i årsredovisningen. Däremot framgår inte på ett tydligt sätt hur bedömningen av måluppfyllelsen genomförts för de verksamhetsmässiga målen.

Mot bakgrund av att kommunens bolag inte inkluderas i definitionen av god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv finns heller ingen uppföljning av finansiella mål för god ekonomisk hushållning gällande kommunens bolag.

2.2. Finansiella mål

Som ovan nämnts anges fem finansiella mål som ska bidra till god ekonomisk hushållning i budget 2022. Målen framgår nedan med respektive målvärde inom parentes:

- Nettokostnadsandel¹ (högst 96 % i genomsnitt över tio år)

Av årsredovisning 2022 uppgår utfallet för 2022 till 93,9 %. I årsredovisningen konstateras att nettokostnadsandelen bidrar väl till det långsiktiga målet på högst 96 %.

- Nämnderna ska ha en ekonomi som klarar förändring (1 % av nämndramen ska ligga som buffert/reserv)

Årsredovisningen för 2022 anger att samtliga nämnder klarade att hålla sig inom beslutade ekonomiska ramar.

- Självfinansieringsgrad av investeringar (genomsnitt under en åttaårsperiod med 2018 som startår uppgå till minst 70 %)

Av årsredovisning 2022 framgår att målet inte uppnås till följd av investeringar som planeras utifrån kommunens höga tillväxttakt. Under perioden 2023-2026 beräknas totala investeringar överstiga 2 miljarder kronor vilket kommer resultera i att kommunen inte når målet under de närmaste åren. Om Ale ska uppfylla målet under perioden krävs att överskottet överstiger 13,3% eller 377 Mkr per år. Att jämföra med det nuvarande målet om 4%.

- Soliditeten inklusive ansvarsförbindelsen för pensioner (ska på lång sikt öka med en procent årligen)

Enligt årsredovisningen 2022 ökade soliditeten inklusive ansvarsförbindelsen för pensioner med 6,6 procentenheter. Soliditeten uppgick till 40,3 % för 2022.

- Soliditeten exklusive ansvarsförbindelsen för pensioner (ska på lång sikt öka och inte minska mer än två år i rad)

Årsredovisningen för 2022 anger att soliditeten ökat med 2,0 procentenheten från förra året. Soliditeten uppgick till 55,0 % för 2022.

¹ Nettokostnader i relation till skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Målsättningen är att nettokostnaden ska vara 96 procent. Det innebär omvänt uttryckt att summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning ska vara 4 procent högre än kostnaderna

2.3. Verksamhetsmässiga mål

I årsredovisning framgår en uppföljning av kommunfullmäktiges strategiska målsättningar och uppdrag från budget 2022. Fem målsättningar bedöms ha god måluppfyllelse och målsättningen kopplat till *Hållbart samhällsbyggande* bedöms ha viss måluppfyllelse.

Samtliga målsättningar med uppdrag följs upp med en beskrivning av resultatet av arbetet under året. En bedömning av målsättningens måluppfyllelse finns för samtliga viljeinriktningar. Bedömningen baseras på en sammanvägd bild av nämndernas arbete med målsättningarna och uppdrag samt övriga påverkansfaktorer. Det framgår inte på ett tydligt sätt hur bedömningen av måluppfyllelsen för de strategiska målsättningarna har genomförts och vad bedömningen baseras på. Sammantaget medför detta svårigheter att kunna följa om kommunfullmäktiges mål omhändertas.

2.4. Avstämning av balanskravet

Det lagstadgade balanskravet innebär att de löpande intäkterna ska täcka de löpande kostnaderna. Vid avstämning av balanskravet får realisationsvinster inte medräknas.

Avstämning mot balanskravet:

Mnkr	2022
Årets resultat enligt resultaträkningen	132,1
Reducering av realisationsvinster och justering för orealiserade vinster och förluster i värdepapper	- 44,2
Positivt balansresultat	87,9

Kommunen uppfyller därmed balanskravet.

2.5. Bedömning av måluppfyllelsen

Vi har översiktligt, enligt kommunallagen granskat om resultatet är förenligt med kommunfullmäktiges beslut om mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Vi kan konstatera att det finns en uppföljning av fullmäktiges samtliga sex strategiska målsättningar och uppdrag i årsredovisningen. Utifrån årsredovisningen framgår att fyra av fem finansiella mål bedöms vara uppfyllda. Vad gäller de verksamhetsmässiga (strategiska) målsättningarna framgår att fem av sex anses ha god måluppfyllelse. Kommunstyrelsen gör i årsredovisningen bedömningen att kommunen uppnår god ekonomisk hushållning.

Vår bedömning är, utifrån avrapporteringen i årsredovisning, att årsredovisningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av kommunens resultat och ställning. Däremot konstaterar vi att det i årsredovisningen saknas en tillräckligt tydlig avrapportering av kommunfullmäktiges strategiska målsättningar för att det ska vara möjligt för oss att bedöma om resultatet är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat.

Vi delar kommunstyrelsens uppfattning att merparten av de finansiella målen uppnås och noterar att målet gällande självfinansieringsgrad av investeringar inte uppnås. Vi konstaterar även att kommunen uppnår balanskravet. Vi noterar dock att det saknas tydliga grunder för hur de strategiska målen ska följas upp, vilket medför svårigheter att kunna följa om kommunfullmäktiges mål omhändertagits.

Vi bedömer även att kommunen bör utveckla mål för god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv som omfattar kommunens bolag samt följa upp dessa i samband med delårs- och årsbokslut.

3. Kommentrar till resultaträkningen

3.1. Analys resultaträkning

Resultaträkningen har granskats utifrån vår genomgång av väsentliga rutiner, kontoanalyser, verifikationsgranskning samt jämförelse mot utfall föregående år och budget.

3.1.1. *Utfall 2022 jämfört med budget*

Kommunen redovisar ett resultat för 2022 om 132,1 mnkr jämfört med budget om 84,0 mnkr, vilket är en positiv avvikelse om 48,1 mnkr. Avvikelsen förklaras till väsentlig del av att skatteintäkter och generella statsbidrag överstiger budget med 65,3 mnkr samt en relationsvinst till följd av försäljningen av Ale Fjärrvärme om 42,3 mnkr. Verksamhetens kostnader överstiger budget med 50,1 mnkr. Avvikelsen förklaras till väsentlig del av ej budgeterad inlösen av pensionskund om 99,4 mnkr som möts av positiva budgetavvikelser för kommunens nämnder om 26,4 mnkr.

3.1.2. *Utfall 2022 jämfört med utfall 2021*

Årets resultat om 132,1 mnkr är i nivå med resultat 2021 om 125,2 mnkr och innebär en minskning om 6,9 mnkr. De senaste åren har påverkats väsentligt av pandemin som bland annat inneburit ökade statsbidrag, ersättning för sjuklönekostnader och andra merkostnader till följd av pandemin. Effekter som nu börjat normaliseras. Resultaten för de senaste åren är väsentligt högre än resultaten varit tidigare år och vad som förväntas framåt.

Jämfört mellan 2022 och 2021 har verksamhetens kostnader ökat med 228,4 mnkr (varav personalkostnaderna 117,9 mnkr). Verksamhetens intäkter har ökat med 121,0 mnkr och kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag har ökat med 122,1 mnkr.

4. Kommentarer till balansräkningen

4.1. Materiella anläggningstillgångar

4.1.1. Årets investeringar

Materiella anläggningstillgångar uppgår i årsbokslutet till 2 023,9 mnkr (1953,3 mnkr). Av dessa utgör pågående nyanläggningar 67,7 mnkr. Föregående år särredovisade kommunen inte pågående ny- och ombyggnader från materiella anläggningstillgångar varför jämförelsetal saknas i årsredovisningen.

Under året har investeringar av materiella anläggningstillgångar gjorts om 201,5 mnkr, vilka främst avser skolor och LSS-boenden. De projekt där det investerats mest under året är LSS gruppbostad Nol (43,5 mnkr), upprustning skolgårdar (10,8 mnkr) och reinvesteringar i VA (9,8 mnkr). Vi har stickprovsvis granskat årets investeringar och aktiveringar utan väsentliga noteringar.

Kommunen tillämpar komponentavskrivning i enlighet med Rådet för kommunal redovisning (RKR) rekommendation R3 Materiella anläggningstillgångar.

4.2. Exploateringsområden

Exploateringstillgångar uppgår i årsbokslutet netto till 24,6 (34,3 mnkr). Projektutgifter redovisas som "exploateringsfastigheter" i årsredovisningen och uppgår till 49,3 mnkr, medan projektinkomster redovisas som "exploateringsfastigheter skulder" och uppgår till 24,7 mnkr. Under året har tre projekt resultatförts till en total resultateffekt om 1,4 mnkr.

Vi har utfört detaljtestning av intäkter och kostnader som redovisats under året utan väsentliga noteringar.

Kommunen redovisar intäkter och kostnader i resultaträkningen först när ett exploateringsprojekt slutredovisas. Hanteringen avviker från RKR R2 Intäkter och Rådet för kommunal redovisnings idéskrift om kommunal markexploatering. Kommunen upplyser själva om avsteget i årsredovisningen. Vi rekommenderar kommunen att säkerställa en redovisning av markexploatering i enlighet med RKR R2 Intäkter.

4.3. RKR R5 Leasing

Av kommunens redovisningsprinciper framgår att samtliga leasingavtal redovisas som operationella, även i de fall ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ägandet av en tillgång i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren. Hanteringen riskerar att medföra att kommunens redovisningsprinciper saknar väsentliga upplysningar för att en

läsare ska kunna bedöma vilka risker och åtaganden som kommunen åtagit sig genom ingångna avtal. Vi rekommenderar kommunen att gå igenom sina leasingavtal för att möjliggöra en redovisning i enlighet med RKR 5 Leasing. Enligt kommunens årsredovisning har ett sådant arbete utförts under 2022 för lös egendom, men kvarstår för fast egendom där arbetet påbörjats under 2022 och fortskrider under 2023.

Göteborg den 22 mars 2023

Liselott Daun
Certifierad kommunal yrkesrevisor
Ernst & Young AB

Anders Linusson
Auktoriserad revisor
Ernst & Young AB

Johan Palmgren
Verksamhetsrevisor
Ernst & Young AB

Marcus Gustafson
Auktoriserad revisor
Certifierad kommunal yrkesrevisor
Ernst & Young AB